

Open Research Data Pilot v Horizonte 2020 Ako môže OpenAIRE pomôcť?

Ste výskumník, projektový koordinátor alebo manažér zúčastňujúci sa EK Open Research Data Pilot v Horizonte 2020?

Čo je Open Research Data Pilot?

Otvorené dáta sú dáta, ktoré sa dajú bezplatne používať, znovu používať a redistribuovať. Open Research Data Pilot umožňuje otvorený prístup a znovu využívanie výskumných dát vytváraných v rámci projektov Horizontu 2020. Od zúčastnených projektov sa vyžaduje aby:

- Vytvorili (a aktualizovali) Data Management Plan (DMP).
- Uložili ich dáta v repozitári výskumných dát.
- Uistili sa, že tretie strany môžu k dátam bez obmedzení pristupovať, vyťažiť, využívať, reprodukovať a šíriť ich.
- Ujasniť, ktoré nástroje budú potrebné na použitie surových dát na hľadanie výsledkov výskumu (alebo poskytnúť nástroje samotné)

Pilot platí pre:

- ▶ dáta (a metadáta) potrebné na validáciu výsledkov vo vedeckých publikáciách
- ▶ ostatné vybrané alebo surové dáta (a metadáta) uvedené v DMP.

Čo to znamená pre Vás?

- Byť súčasťou novej éry otvorenej vedy, integrovať transparentnosť, efektivitu a aktuálnosť do všetkých oblastí vedeckých metód a procesov.
- Dosiahnuť na viac ľudí, mať väčší dopad.
- Zamedziť zdvojenému úsiliu a pomôcť uchovávať dáta pre budúcich výskumníkov.
- Zjednodušiť finálnu správu vďaka aktualizovanému DMP (Data management Plan).

Máte projekt z grantu Horizont 2020?

A spravujete Vaše dáta FAIR?

Ste súčasťou Pilotu?

Projekty pod Pracovným programom 2017 sú štandardne súčasťou Open Data Pilot. Začatím Pracovného programu 2017, Pilot bol rozšírený na všetky oblasti Horizontu 2020 (okrem ERC PoC actions, SME instrument Ph1 actions, ERA-NET Cofund actions, ktoré neprodujú dáta, EJP Cofund actions a ocenenia).

Ak Váš projekt začal skôr a pochádza z jedného z nasledujúcich Horizont 2020 oblastí, ste taktiež automaticky súčasťou Pilotu:

- Technológie budúcnosti a vznikajúce technológie
- Výskumná infraštruktúra - časť e-Infraštruktúry
- Líderstvo v rámci podporných a priemyselných technológií - informačno-komunikačné technológie
- Nanotechnológie, pokročilé

■ Sociálne výzvy: Potravinová bezpečnosť, udržateľné poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, morský a námorný výskum, výskum v oblasti vnútrozemských vôd a biohospodárstvo

- Sociálne výzvy: Európa v meniacom sa svete - inkluzívne, inovačné a reflexívne spoločnosti.
- Veda so spoločnosťou a pre spoločnosť
- Prierezové činnosti - záujmové oblasti - časť Inteligentné a udržateľné mestá.

Môžete od Pilotu odstúpiť? Dúfame, že nechcete, ale projekty môžu od Pilotu odstúpiť v každej fáze čiastočne alebo úplne. Pozrite si EK Príručku o OA pre prípustné dôvody.

Majte na pamäti, že v projektoch s viacerými prijímateľmi je možné taktiež pre špecifických prijímateľov nesprístupniť dáta, ak sú relevantné podmienky uvedené v konzorcionálnej zmluve a sú v súlade s dôvodmi na odstúpenie.

Ako môže OpenAIRE pomôcť?

OpenAIRE poskytuje rozsiahle zdroje, FAQs, webináre a podporné stránky. OpenAIRE má lokálnych zástupcov vo všetkých krajinách EÚ: tzv. NOADs (National Open Access Desks). Kontaktujte ich cez náš helpdesk na:

www.openaire.eu

Ak nemáte k dispozícii vhodný vedný alebo inštitucionálny repozitár, ako výskumník môžete využívať repozitár Zenodo poskytnutý OpenAIRE a hostovaný CERN-om:

www.zenodo.org

Čo je Data Management Plan (DMP)?

DMP je "živý" dokument znázorňujúci ako sa bude so zozbieranými alebo vygenerovanými výskumnými dátami narábané pred a po výskumnom projekte. EK poskytuje pokyny, čo uviesť v DMP v "Smernici o FAIR dáta manažmente v Horizonte 2020". Smernica zdôrazňuje produkovanie FAIR dát: dát, ktoré sú nájditelné, dostupné, interoperabilné a znovu využiteľné:

- **Nájditelné:** Vytvoriť dáta objaviteľné pomocou metadát a štandardných identifikačných mechanizmov (napr. DOI).
- **Dostupné:** Plánovať - a napokon poskytnúť - dokumentáciu a nástroje, ktoré budú potrebné na prístup k dátam. Ak určité dátové sety nemôžu byť zdieľané, musí byť uvedený dôvod.
- **Interoperabilné:** Umožniť výmenu dát a ich znovu využitie

medzi výskumníkmi a žiadať inštitúcie, aby poskytovali štandardizované metadáta a metodológie.

- **Znovu využiteľné:** Uverejnenie dát s licenciou, ktorá jasne definuje ako je možné dáta znovu použiť.

Podľa FAIR princípov, by mal DMP ďalej tiež zdefinovať:

- objemu dát a súborových formátov
- nákladov na vytváranie dát podľa FAIR princípov a ich dlhodobé uchovávanie
- bezpečnosti dát
- etických otázok

DMP nie je nemenný dokument, môžu sa doňho pridávať informácie aj počas projektu. Prvá verzia DMP by mala byť vyhotovená v prvých 6. mesiacoch projektu. Mal by byť minimálne aktualizovaný počas pravidelného hodnotenia projektu.

Ako vytvoriť Data Management Plan?

Vzory DMP môžete nájsť na DMPonline, čo je nástroj vytvorený Digital Curation Centre (DCC). Zaregistrujte sa na DMPonline:

<https://dmponline.dcc.ac.uk>

a pozrite sa na príklady ako ho použiť. Uistite sa, že vyberiete Európsku komisiu (Horizont 2020) zo zoznamu financovateľov výskumu a pozrite si tiež doplnkový návod DCC. DMP môžete hocikedy uložiť, zdieľať a exportovať v rôznych formátoch.

Autorské právo a licencie

Najlepší spôsob, ako umožniť otvorený prístup k výskumným dátam je pomocou otvorených licencií. Informácie sú dostupné na:

- <http://opendefinition.org/guide/data>
- <http://opendefinition.org/licenses>
- http://wiki.creativecommons.org/Data_and_CC_licenses

Kde ukladať dáta?

Dáta môžete ukladať v dátovom repozitári - v digitálnom archíve zhromažďujúcom a zobrazujúcom sety dát a ich metadáta. Veľa dátových repozitárov taktiež akceptuje publikácie prelinkované s vlastnými dátami.

Prehľad repozitárov nájdete na Re3Data:
www.re3data.org.

Ak nemáte vhodné miesto na uloženie dát, môžete použiť záchytný repozitár od OpenAIRE - Zenodo.

Ak píšete prvú verziu svojho DMP, odporúča sa kontaktovať vybraný repozitár, ktorý dlhodobo uchováva dáta. Repozitáre môžu poskytovať návody pre udržateľné dátové formáty a metadátové štandardy a taktiež aj pomoc pri zaobchádzaní s citlivými dátami a licenciami.

O OpenAIRE

OpenAire podporuje sociálne a technické prepojenia, ktoré umožňujú vede byť otvorenou v Európe a mimo nej.

www.openaire.eu

Pre ďalšie informácie prosím kontaktujte:

info@openaire.eu

Ďalšie odkazy:

Návod EK o otvorenom prístupe k vedeckým publikáciám a výskumným dátam v Horizonte 2020.

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-pilot-guide_en.pdf

Smernica EK o dátovom manažmente v Horizonte 2020

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-data-mgt_en.pdf

Agenda EK o otvorenej vede

<https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/open-science>

DCC DMPonline nástroj:

<https://dmponline.dcc.ac.uk>